

รูปแบบกิจกรรมการสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้สูงอายุ ด้วยกิจกรรมในฐานการเรียนรู้สัมมาชีพชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประเภทงานดอกไม้ประดิษฐ์ หมู่บ้านหนองขอน จ.ประจวบคีรีขันธ์

The form of knowledge-building activities on sufficiency economy for the elderly, with activities in the learning base of the community of Sufficiency Economy Village.

The artificial flowers, Nong Khon Village, Prachuap Khiri Khan

เสาวลักษณ์ กล่อมเกตุ* และธีระวัฒน์ จันทิก

สาขาการจัดการธุรกิจและภาษาอังกฤษ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้สูงอายุ ด้วยกิจกรรมในฐานการเรียนรู้สัมมาชีพชุมชน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประเภทงานดอกไม้ประดิษฐ์ ของหมู่บ้านหนองขอน จ.ประจวบคีรีขันธ์ คณะผู้ศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ และสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับปราชญ์ชุมชนอาชีพงานดอกไม้ประดิษฐ์ และผู้สูงอายุที่มาเรียนรู้จำนวน 11 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปราชญ์ชุมชนคือคุณ รุจิรา บุญเกิด ได้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ โดยได้มีการจัดสรรที่ทำกินเป็นแบบไร่สวนผสม จัดสรรพื้นที่ให้สามารถใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้ามาเรียนรู้การประดิษฐ์ดอกไม้สด โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในชุมชนสามารถเข้าใจและนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตได้ รู้จักพึ่งพาตนเอง ไม่ก่อหนี้สิน สามารถสร้างรายได้ด้วยตัวเองได้ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและยั่งยืน ผู้สูงอายุที่มาเรียนรู้งานดอกไม้ประดิษฐ์ ได้ประโยชน์จากฐานการเรียนรู้นี้ โดยการนำเอาองค์ความรู้ไปประกอบเป็นอาชีพ เรียนรู้การดำรงตนอยู่กับธรรมชาติและความพอเพียง ผู้สูงอายุคลายความเหงาเพราะได้มาพบปะพูดคุยกับคนอื่น ๆ และยังเป็นการพึ่งพาตัวเองในการสร้างรายได้ได้อีกด้วย

คำสำคัญ : เศรษฐกิจพอเพียง, สัมมาชีพชุมชน, ผู้สูงอายุ, งานดอกไม้ประดิษฐ์

Abstract

This research was aimed to study how to create knowledge on sufficiency economy for the elderly, with activities in the learning base of the community of Sufficiency Economy Village. The Artificial flowers Of Nong Khon Village, Prachuap Khiri Khan. The researcher used qualitative research method. By interview and observe the participant with the philosopher of the Artificial flowers, and 11 elderly learners.

The study indicated that the philosopher of the community, Mrs. Rujira Boonkerd, who applied the philosophy of sufficiency economy in living and working. She was allocated the land into the joint plantation. She offered the opportunity to the elderly to learn the invention of fresh flowers by based on Sufficiency Economy Philosophy, to encourage the elderly in the community to understand and apply sufficiency economy principles. That was made the villagers can rely on themselves. Encourage people in the community to live with a strong and sustainable career.

The benefit of this learning base was that older people who came to learn artificial flowers can brought their knowledge into the profession. The elderly learns to live with nature and self-sufficiency, loosens their loneliness, and they could make money by rely on themselves

Keywords : sufficiency economy, learning base of the community, elderly, artificial flowers

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน

1. บทนำ

แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือหลักการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นทางสายกลางในการดำเนินชีวิตโดยยึดถือความพอเพียง พออยู่พอกิน ความพอดีที่ไม่มากและไม่น้อยเกินไปและไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและบริการที่อยู่ในระดับพอประมาณ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล คือการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (ดวงตา สราญรมย์, 2554) การสร้างสัมมาชีพชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นการดำเนินงานตามแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนเข้มแข็งของรัฐบาล ซึ่งตอบสนองนโยบายรัฐบาลเรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานจากพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายที่ผ่านการให้การศึกษาด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ ซึ่งได้กำหนดกระบวนการขับเคลื่อนที่เริ่มต้นด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชน เพื่อให้กลับไปสร้างทีม และจัดฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนเป้าหมายที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน โดยใช้พื้นที่ในบ้านปราชญ์ชุมชนหรือศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อมุ่งหมายให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพมีความรู้ และปฏิบัติอาชีพได้จริง จนพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือน และต่อยอดสู่การรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็ง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2559) เมื่อมีปราชญ์ชุมชนที่มีทักษะ องค์ความรู้และความเชี่ยวชาญก็เปิดโอกาสให้ผู้ที่สนใจอยากฝึกอาชีพเข้ามาเรียนรู้ในแต่ละประเภทอาชีพ ซึ่งเมื่อผ่านการฝึกปฏิบัติแล้ว ก็สามารถสร้างอาชีพบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

ในการถ่ายทอดศิลปะ ความรู้ และภูมิปัญญานั้น ผู้เป็นปราชญ์ชุมชนในแต่ละอาชีพจะอาศัยความชำนาญที่ฝึกฝนและประสบการณ์ในการถ่ายทอดออกมา ดังเช่นปราชญ์ชุมชนที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้สัมมาชีพชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีความเชี่ยวชาญในงานดอกไม้ประดิษฐ์ ซึ่งใช้ดอกไม้สดที่ซึ่งสามารถปลูกได้ทั่วไปมาใช้สร้างสรรค์ให้เกิดเป็นงานฝีมือที่มีศิลปะสวยงาม เช่นนี้จึงเป็นการศึกษาวิธีปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม นำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นมาดัดแปลงให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองสอนไปตามความรู้ที่มี เรียนมากน้อยแค่ไหนไม่มีกำหนด เวลาเรียนรู้ขึ้นอยู่กับว่าจะสะดวกเวลาใดก็เรียนเวลานั้น ไม่มีใบรับรองวิทยฐานะ แต่การศึกษาก็ยังมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการสืบทอดและสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรม (อุษณีย์ เสือดี, 2549) และในทุกวันนี้ ประเทศไทยมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะในครอบครัว ชุมชน เราจะเห็นได้ได้ว่ามีผู้สูงอายุอยู่ มากจริง ๆ ปรากฏการณ์ที่มีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเช่นนี้ ยืนยันด้วยสถิติข้อมูลประชากร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” มาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ.2548 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ยิ่งไปกว่านั้น การฉายภาพประชากรไทยต่อไปในอนาคตยังแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนประชากรสูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในอีกไม่เกิน 10 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด แต่แม้ว่าจะเป็นผู้สูงอายุ แต่ก็เป็นคนที่มีคุณค่า มีพลัง ยังทำงานเป็นผู้ผลิตได้ และยังมีความสามารถที่จะเรียนรู้ การประกอบอาชีพที่ดำเนินรอยตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยแนวโน้มว่าผู้สูงอายุจะมีมากขึ้นนั้น ผู้สูงอายุจึงสามารถเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ที่จะส่งเสริมให้การใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่ไปกับการสืบสานศิลปและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีอยู่สืบต่อไปได้ (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2556)

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบของกิจกรรมการสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่ผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมในฐานการ ประเภทงานดอกไม้ประดิษฐ์ ของหมู่บ้านหนองซอน ต.หินเหล็กไฟ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อใช้เป็น

แนวทางในการนำไปปฏิบัติ ทั้งการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพประเภทงานดอกไม้ประดิษฐ์ผู้สูงอายุ และเป็นแนวทางสำหรับชุมชนอื่น ๆ ที่จะนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการเรียนรู้ผู้สูงอายุ ชุมชน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เกิดเป็นการสร้างแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ยั่งยืนสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์

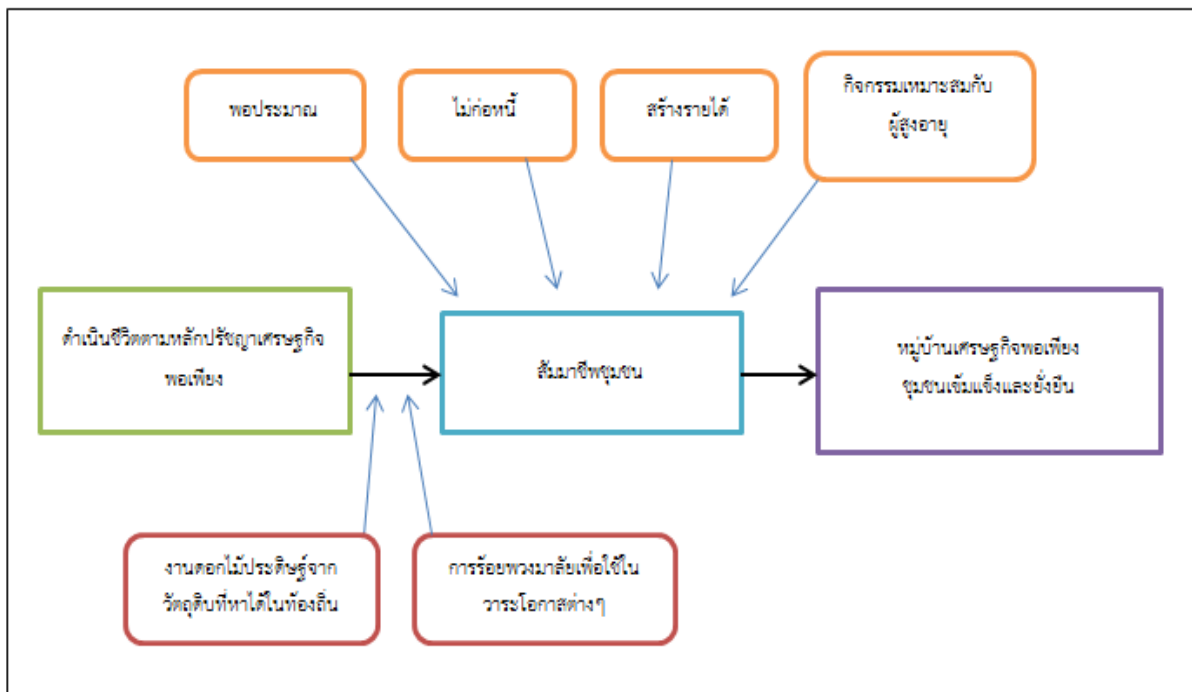
1. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงผู้สูงอายุ ด้วยกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ผู้สูงอายุชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง งานดอกไม้ประดิษฐ์ ของหมู่บ้านหนองขอน ต.หินเหล็กไฟ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาและเรียนรู้การทำสัมมาชีพชุมชน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง งานดอกไม้ประดิษฐ์ ของหมู่บ้านหนองขอน ต.หินเหล็กไฟ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

3. แนวคำถามในงานวิจัย

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับกรดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักปราชญ์ชุมชน เช่น การนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ชีวิตในชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง หรือในการทำงานดอกไม้ประดิษฐ์ ได้นำหลักความพอเพียงไปใช้อย่างไรกับอาชีพค้าขาย

ส่วนที่ 2 รูปแบบของกิจกรรมการสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงผู้สูงอายุด้วยงานดอกไม้ประดิษฐ์ นักปราชญ์ชุมชนได้สอดแทรกหลักความพอเพียงเข้าไปอย่างไรในการฝึกสอนการทำงานดอกไม้ประดิษฐ์ให้กับคนที่มาเรียนรู้และฝึกอาชีพ และคนที่มาฝึกอาชีพได้เรียนรู้อะไรบ้าง

4. กรอบแนวคิดเชื่อมโยง

รูปแบบกิจกรรมการสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงผู้สูงอายุ ด้วยกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ผู้สูงอายุชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประเภทงานดอกไม้ประดิษฐ์ หมู่บ้านหนองขอน จ.ประจวบคีรีขันธ์ จากที่ปราชญ์ชุมชนคือ คุณรุจิรา บุญเกิด ได้นำหลักการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผสมผสานกับอาชีพที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง เกิดเป็นสัมมาชีพชุมชนที่สร้าง

ความพอประมาณ ไม่ทำให้อ่อนล้า สามารถสร้างรายได้ และเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เกิดเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิดหลักการ และแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุมีผลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง คือความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต โดยใช้ความรู้ต่าง ๆ อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี มีการแบ่งปันและช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (ปรียานุช ธรรมปิยา, 2555)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนของคนในสังคม เป็นแนวทางในการดำเนินไปในทางสายกลางโดยมีความพอเพียง ความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึงจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ให้เกิดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในให้น้อยที่สุด โดยอาศัยความรู้ ความรอบคอบ ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการ ขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมให้คนในชาติมีสำนึกในคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ให้มีความรอบรู้และดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรพยายาม มีสติปัญญาและความรอบคอบ (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2556)

แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสัมมาชีพชุมชน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้เริ่มการดำเนินการในปี 2560 มุ่งเน้นที่การยกระดับเศรษฐกิจฐานราก นั่นคือ “รายได้” ที่ต้องทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยการสร้างอาชีพจึงเป็นที่มาของ “สัมมาชีพชุมชน” ซึ่งกำหนดแผนการสร้างสัมมาชีพชุมชนบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีเป้าหมาย คือ ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ 23,589 หมู่บ้าน รวม 471,780 ครัวเรือน นั่นคือ 20% ของหมู่บ้านในประเทศไทย โดยให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านในสิ่งที่เขาสนใจ ฝึกปฏิบัติจริงให้สามารถนำไปเป็นอาชีพได้ เพราะในทุกพื้นที่จะมีคนเก่งในแต่ละอาชีพอยู่แล้ว เช่น ทำนาได้ผลผลิตสูง ทำสวนเก่ง ทางช่างแกะสลักและการแปรรูปอื่น ๆ ซึ่งจะคัดเลือกและจัดเวทีฝึกทักษะการสอนการนำเสนอให้กับคนเก่งเหล่านี้ ยกให้เป็นวิทยากร “สัมมาชีพชุมชน” หลังจากนั้นกลับไปสร้างที่มหาวิทยาลัยสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้านเพิ่มเติมอีกหมู่บ้านละ 4 คน แล้วเปิดรับลูกศิษย์ที่สนใจอยากฝึกอาชีพในแต่ละประเภทอาชีพหมู่บ้านละ 20 คน รวมเป็น 471,780 คนหรือครัวเรือน เมื่อผ่านการฝึกปฏิบัติแล้ว ก็จะสามารถสร้างอาชีพบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ขณะที่ส่วนหนึ่งมีความก้าวหน้าก็จะมีแหล่งทุนสนับสนุนต่อยอดอาชีพสร้างผลผลิต สร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นมาเข้าสู่ระบบ OTOP เพื่อขยายตลาดในวงกว้างต่อไป ดังนั้น จึงได้กำหนดการดำเนินกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐโดยใช้พื้นที่เป้าหมายตามพื้นที่ในความรับผิดชอบของยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท จำนวน 23,589 หมู่บ้าน เป็นพื้นที่ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนในหมู่บ้านเป้าหมายดังกล่าวมีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพให้เกิดสัมมาชีพชุมชนเพื่อสร้างรายได้ ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจฐานรากเติบโตไปได้อย่างมีคุณภาพต่อไป (กรมการพัฒนาชุมชน, 2559)

6. วิธีการทำวิจัย

การศึกษาเรื่อง รูปแบบกิจกรรมการสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมในฐานการเรียนรู้สัมมาชีพชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง งานดอกไม้ประดิษฐ์ หมู่บ้านหนองขอน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยวิธีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เป็นวิจัยที่อาศัยการศึกษาปรากฏการณ์และประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ โดยมุ่งทำความเข้าใจความหมายประสบการณ์ชีวิตที่บุคคลได้ประสบเป็นหลัก (ชายโพธิสิตา, 2550) ดังนั้น ผู้วิจัยได้นำหลักการของการศึกษาเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยามาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยมีแหล่ง

พื้นที่ที่ทำการวิจัย คือ หมู่บ้านหนองขอน หมู่ที่1 ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือ และใช้แนวคำถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้าง เก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียง บันทึกภาพ และจดบันทึก ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

7. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ นักปราชญ์ชุมชน ฐานการเรียนรู้สัสมาชีพชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง งานดอกไม้ประดิษฐ์ คุณ รุจิรา บุญเกิด และผู้สูงอายุที่มาร่วมกิจกรรมเรียนรู้สัสมาชีพชุมชน จำนวน 11 คน

หลักเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เป็นผู้สูงอายุที่เข้ามาเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้สัสมาชีพชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง งานดอกไม้ประดิษฐ์ ของหมู่บ้านหนองขอน ต.หินเหล็กไฟ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ และนำกลับไปประกอบเป็นอาชีพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสัสมาชีพชุมชน การจัดการชุมชนการเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพต่าง ๆ และเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือนักปราชญ์ชุมชน ประเภทงานดอกไม้ประดิษฐ์

8. วิธีการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ดังนี้

1. **ข้อมูลปฐมภูมิ** เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสาร วารสาร แนวคิดเกี่ยวกับฐานการเรียนรู้สัสมาชีพชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและถ่ายทอดความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่ผู้สูงอายุ และแนวคิดอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น

2. **ข้อมูลทุติยภูมิ** เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยนำมาจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม บันทึกเสียงและจดบันทึกพฤติกรรม โดยลักษณะข้อมูลที่ได้มีดังนี้

2.1 **การสัมภาษณ์โดยไม่จำกัดคำตอบ** เป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยผู้วิจัยจะเริ่มถามผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วยเรื่องทั่วไปก่อนจะเริ่มเข้าสู่ประเด็นที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ เช่น การเริ่มต้นธุรกิจงานดอกไม้ประดิษฐ์ ใช้ดอกไม้ชนิดใดบ้าง ปลูกเองหรือจัดซื้อ แหล่งจำหน่าย ฯลฯ

2.2 **การสัมภาษณ์เชิงลึก** โดยเริ่มต้นด้วยคำถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวาง ก่อนจะค่อยๆถามเจาะประเด็นลงในส่วนของข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามได้อย่างเปิดกว้าง เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเต็มที่ ครบถ้วน และเป็นจริงมากที่สุด (สุรางค์ จันทวานิช, 2552) สิ่งที่สำคัญระหว่างการสัมภาษณ์คือ ผู้ทำการศึกษาวิจัยจะไม่ใส่ความคิดตนเองลงไปในการคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ ที่อาจทำให้ข้อมูลบิดเบือนจากความจริงและไม่น่าเชื่อถือ

2.3 **การสังเกตแบบมีส่วนร่วม** คือการที่ตัวผู้วิจัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น กรณีนี้ นักปราชญ์ชุมชนหรือคุณรุจิรา ได้พาผู้วิจัยเข้าไปเดินในไร่สวน และผู้วิจัยยังได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมที่ให้ทำเพื่อฝึกการประดิษฐ์ดอกไม้ด้วยตัวเองอีกด้วย

9. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. **ผู้วิจัย** ในการวิจัย ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการทำงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยต้องเตรียมความพร้อมในการลงพื้นที่ ทั้งสภาพร่างกายและจิตใจต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมลงภาคสนาม

2. **แนวคำถามในการสัมภาษณ์** ผู้วิจัยใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยแนวคำถามเป็นคำถามปลายเปิด แนวตั้งโครงสร้าง ไม่เจาะจงคำตอบ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการตั้งคำถามจากกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาไว้

3. **กล้องถ่ายภาพ** เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อการเก็บข้อมูล ซึ่งสามารถบันทึกได้ทั้งภาพและเสียง ใช้ในการเก็บข้อมูลสภาพแวดล้อม เพื่อนำไปใช้ในการอ้างอิงในการนำเสนอข้อมูล

4. **อุปกรณ์บันทึกเสียง** ใช้ในการบันทึกข้อมูลของผู้ถูกสัมภาษณ์อย่างละเอียด เพื่อนำข้อมูลที่ได้ออกไปวิเคราะห์ในภายหลัง

5. **อุปกรณ์จัดบันทึก** ใช้บันทึกข้อมูลระหว่างสัมภาษณ์ และบันทึกการสังเกตระหว่างทำกิจกรรม

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การตีความจากพฤติกรรม และอวัจนภาษาระหว่างการให้สัมภาษณ์ (Denzin, 1978)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ออกมาจากการศึกษาและเก็บข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ การสังเกตและการตีความจากท่าทาง มาจัดระเบียบและแยกประเด็น ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อสรุป โดยใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพในการบรรยายพรรณนาเชื่อมโยงเนื้อหาและแนวคิดทฤษฎีให้สอดคล้องกัน จากนั้นสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยที่ได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์และแนวคำถามเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะ

10. สรุปผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1: การดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักปราชญ์ชุมชน

จากการศึกษาวิถีการดำเนินชีวิตของนักปราชญ์ชุมชนผู้เชี่ยวชาญในงานดอกไม้ประดิษฐ์ คุณรุจิรา บุญเกิด ด้วยวิธีการลงพื้นที่สัมภาษณ์ สังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่ามีการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินชีวิตอย่างพอมีพอกิน

“ดอกไม้ส่วนมากบ้างก็ปลูกเอง มะลิในแปลงนี้เก็บทันบ้าง ปล่อยให้บานไปบ้าง ยาก็ไม่เคยคิดเลย เปลืองเงิน เสียสุขภาพ ถ้าใช้ยาสีด ดมเข้าไปนี่มีแต่สารพิษ อันตราย” คุณรุจิราพูดระหว่างพาชมแปลงดอกมะลิที่ปลูกบริเวณข้างบ้าน

“ผลไม้ไม่มีรอบบ้าน คนมาเยี่ยมมาชมก็พาเก็บผลไม้ไปด้วยก็ได้ มะม่วง มะพร้าว มะละกอ ลำไย มะยม ขนุน มะขามหลังบ้านก็มีนะ แต่เปรี้ยวไปหน่อย เอาไว้ทำมะขามเปียกไว้แกงส้มได้” คุณรุจิราพูดขณะชี้ให้ดูผลไม้ที่ปลูกไว้ตามทิศต่าง ๆ

“เขาเอากับข้าวมามาให้บ่อย ๆ ปลาเขาก็มีเลี้ยงเองที่บ่อหลังบ้าน ผักหญ้าก็ทำกินได้ทั่ว พริก ตำลึง ข่า ตะไคร้ก็เก็บได้หมด เคঁาะไม่หวงหรอก” คุณป้าสมพิศวัย 65 ปีที่มาทำงานร้อยมาลัยบอกเล่าถึงความแบ่งปัน

“ดอกไม้บางอย่างที่เราไม่มีปลูกเองก็จะมีคนเอามาส่งให้ เพราะแถวนี้ส่วนมากจะทำไร่ปลูกระดกกันเยอะ พอช่วงเคঁาะว่าง เราก็เลยเสนอให้เขาปลูกมะลิบ้าง ปลูกดาวเรืองบ้าง ตรงที่ว่าง ๆ ในไร่เขา แล้วเอามาส่งให้เราหรือส่งให้เจ้าอื่นก็ได้ ให้เขามีรายได้ช่วงที่ปลูกระดกยังไม่ออกลูก” คุณรุจิราเล่า

จากการสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่าคุณรุจิรา ได้ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดสรรพื้นที่ทั้งหมด 3 ไร่ออกเป็นสวน ๆ ปลูกบ้านตรงกลางพื้นที่ไร่ ท้ายไร่มีบ่อปลา ด้านข้างบ้านและตรงที่ว่างที่เหลือก็ปลูกแปลงดอกมะลิและดอกพุดเล็ก ผักสวนครัวเล็กน้อยบริเวณหลังบ้าน และปลูกผลไม้กระจายไปตามพื้นที่ที่เหลือ เรียกว่าเป็นการจัดสรรพื้นที่แบบไร่สวนผสม มีการจัดการพื้นที่ทำกินให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพ ดำเนินชีวิตอย่างพอมีพอกิน สร้างรายได้อย่างต่อเนื่องและยังแบ่งปันไปให้ผู้อื่น เป็นผู้ส่งเสริมให้เกษตรกรในท้องถิ่นใช้พื้นที่ที่ว่างเว้นจากการทำเกษตรกรรมมาเพาะปลูกดอกไม้ ทำให้สามารถสร้างรายได้จากพึ่งพาตนเอง ไม่ก่อให้เกิดหนี้สินและใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ภาพที่ 1 คุณรุจิรา บุญเกิด ปรากฏชุมชนอาชีพงานดอกไม้ประดิษฐ์ ถ่ายรูปคู่กับป้ายฐานเรียนรู้สัมมาชีพชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ณ หมู่บ้านหนองซอน

ภาพที่ 2 คุณรุจิราพาเดินชมสวนที่มีการจัดสรรแบบไร่นาสวนผสมมีการปลูกทั้งดอกไม้ ผลไม้และผักสวนครัว ทำไร่มีชุดบ่อเลี้ยงปลา ดอกไม้ในภาพที่ 2 คือ ดอกพุดเล็ก นำไปร้อยมาลัยได้สวยงาม กิ่งก้านและใบยังสามารถนำไปจัดช่อดอกแต่งได้อีกด้วย

ประเด็นที่ 2: รูปแบบของกิจกรรมการสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่ผู้สูงอายุด้วยงานดอกไม้ประดิษฐ์

จากการศึกษารูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยงานดอกไม้ประดิษฐ์แก่ผู้สูงอายุของนักปราชญ์ชุมชนผู้เชี่ยวชาญในงานดอกไม้ประดิษฐ์ คุณรุจิรา บุญเกิด พบว่ามีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้วยงานดอกไม้ประดิษฐ์แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ และสังเกตผู้สูงอายุที่มาฝึกงานดอกไม้ประดิษฐ์ ที่มีทั้งมาเรียนรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพ และมาหารายได้เสริมจากการทำงานกับคุณรุจิรา

“มาร้อยมาลัยที่นี้นานแล้ว ตั้งแต่ตามองเห็นรูเข็มชัดๆจนตอนนี้แทบจะมองไม่เห็น(หัวเราะ) เมื่อก่อนก็ทำไร่เลี้ยงวัวเลี้ยงควาย พอเลิกก็มาร้อยมาลัย บ้านก็อยู่ไม่ไกล ปันจักรยานมาทุกเช้าแหละ” คุณป้าสมพิศเล่าให้ฟัง พลังชี้ให้ดูจักรยานที่จอดอยู่ใต้ต้นลีลาวดีหน้าบ้าน

“มาลัยนี่นะ ร้อยมาหมดทุกรูปแบบ แม่ของหนิง (คุณรุจิรา)ก็ร้อยเป็นตั้งแต่เล็ก ๆ เพราะแม่ (คุณแม่ของคุณรุจิรา)เขาไปขายผักขายมาลัยตั้งแต่สาว ๆ” คุณตาแกะ ป่อของคุณรุจิราเล่า แม่คุณตาจะอายุ 70 กว่าปีแล้ว แต่ก็พูดและเดินด้วยท่าทางกระฉับกระเฉง ทั้งยังสามารถร้อยมาลัยได้อย่างเชี่ยวชาญ

“เมื่อก่อนก็มาร้อยมาลัยหารายได้เสริม พอน้ำท่วมเห็ด เพาะเห็ดขาย ก็มาซื้อมะลิ ซื้อมาไปร้อยเองที่บ้าน ร้อยขายตอนว่างๆไม่มีอะไรทำ บางทีก็ไปช่วยขายที่นัดที่ตลาด หารายได้พิเศษ” คุณน้าจันทร์เจ้า เล่าให้ฟังระหว่างที่เอามาลัยที่ร้อยเสร็จแล้วมาแช่เก็บไว้ในถังน้ำแข็ง

จากการสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วมแล้ว พบว่า รูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยงานดอกไม้ประดิษฐ์แก่ผู้สูงอายุของคุณรุจิรา บุญเกิด เป็นการสร้างความเข้าใจให้กับผู้ที่มาเรียนรู้งานดอกไม้ประดิษฐ์ถึงการประกอบอาชีพและดำรงตนอยู่กับธรรมชาติและ ความพอเพียง คนส่วนมากที่มาเรียนรู้อาชีพมักจะเป็นผู้สูงอายุ ที่เว้นว่างหรือเลิกจากการประกอบอาชีพหลัก ส่วนหนึ่งอาจจะเพราะไม่สามารถออกแรงหนักในการทำการเกษตร อีกทั้งการมาฝึกอาชีพหรือมาร่วมงานกับคุณรุจิราก็จะได้มาพบปะผู้คน ทำให้ผู้สูงอายุคลายความเหงา เป็นการพึ่งพาตัวเองและยังสามารถสร้างรายได้ได้อีกด้วย

ภาพที่ 3 คุณป้าสมพิศขณะกำลังร้อยพวงมาลัยมะลิ หนึ่งในผู้สูงอายุที่มีฝักงานดอกไม้ประดิษฐ์ ปัจจุบันมาร้อยพวงมาลัยเป็นงานประจำที่บ้านของคุณรุจิรา โดยทุกวันพระคุณรุจิราจะนำดอกไม้และพวงมาลัยไปขายที่ตลาดหัวหิน

ภาพที่ 4 คุณตาแกละ คุณพ่อของคุณรุจิรา กำลังหยิบถุงมะลิไปร้อยเป็นมาลัย ซึ่งบ้านของคุณตาก็อยู่ไม่ไกล คุณตาจึงมักจะเดินมาหยิบวัดตูดิบต่าง ๆ ที่ใช้ในการร้อยมาลัยด้วยตัวเอง เพื่อเป็นการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพไปในตัว

ภาพที่ 5 พวงมาลัยจากดอกมะลิและดอกพุดเล็ก ซึ่งเป็นดอกไม้ที่ปลูกและเก็บเองได้ภายในพื้นที่ไร่ของคุณรุจิรา มีการใส่ตามาลัยรูปหัวใจและติดโบรูปกุหลาบเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับพวงมาลัย

ภาพที่ 6 มะลิเสียบไม้ที่ผู้วิจัยได้ทำ ซึ่งวัดตูดิบสามารถหาได้ในท้องถิ่น ได้แก่ ไม้ไผ่เหลาปลายแหลม ดอกกรัก ดอกมะลิ และกุหลาบมอญ มะลิเสียบไม้เป็นที่นิยมมาก เพราะผู้สูงอายุชื่นชอบกลิ่นหอมของมะลินั่นเอง

11.อภิปรายผล

จากการศึกษา รูปแบบของกิจกรรมการสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่ผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมในฐานะการ ประเภทงาน ดอกไม้ประดิษฐ์ ของหมู่บ้านหนองขอน ต.หินเหล็กไฟ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ แสดงให้เห็นว่าคุณครูจิราได้มีการนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการประกอบสัมมาอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งการจัดสรรพื้นที่ทำกินเป็นแบบไร่นาสวน ผสมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ชีวิตแบบพึ่งตนเองอย่างพอมีพอกิน และยังแบ่งปันให้กับผู้อื่นได้เห็นถึงความสุขแบบพอประมาณ ไม่เบียดเบียนตนเองหรือเดือดร้อนผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ ธนสถิต (2556) ที่ได้ศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรณีศึกษาบ้านพุดกาจวน จังหวัดสระบุรี ได้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสนองตอบเศรษฐกิจพอเพียง ที่ต้องมี “ตัวคน” เป็นศูนย์กลางที่สำคัญ ในที่นี้หมายถึงคุณครูจิรา บุญเกิด หรือนักปราชญ์ชุมชนผู้นำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพ ที่จะช่วยให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและอยู่ในสังคมที่เป็นธรรม ผู้นำที่เป็นตัวอย่างที่ดี จะช่วยเสริมสร้างพลังชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาคนต่างก็เน้นการให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ประชาชนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและการแบ่งปัน ส่งเสริมกิจกรรมสร้างรายได้ที่มีความยั่งยืนในระยะยาวและพัฒนาศักยภาพให้ชุมชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้

ในด้านของรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยงานดอกไม้ประดิษฐ์แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งคุณครูจิรา บุญเกิด ได้มองเห็นถึงการประกอบอาชีพของคนในชุมชนที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และมีช่วงที่ขาดรายได้จากการทำเกษตรกรรม จึงเกิดเป็นฐานการเรียนรู้สัมมาชีพชุมชน ประเภทงานดอกไม้ประดิษฐ์ ให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาเรียนรู้การประดิษฐ์ดอกไม้สด โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนและเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิทยา จันทร์แดง และจางง อติวัฒน์สิทธิ์ (2555) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้ผลการวิจัยในด้านคุณลักษณะของการบริหารจัดการชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1.ความพอประมาณ บริหารจัดการพื้นที่ทำกินในชุมชนให้เกิดความสมดุล ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น 2.ความมีเหตุผล การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมในชุมชนให้เป็นไปอย่างมีเหตุผลและคำนึงถึงผลดีและผลเสียอย่างรอบคอบ 3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการพัฒนาศักยภาพสมาชิกในชุมชนให้มีความพร้อมที่จะรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง 4.ใช้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและแนวคิดเชิงเหตุผลในการพัฒนาชุมชน ผสานความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม 5.ความมีคุณธรรมและจริยธรรมจะสร้างเสริมให้คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ความเพียรพยายาม ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี พึ่งพาอาศัยกัน เมื่อคนในชุมชนมีความสุข อยู่อย่างพอกินพอใช้และรู้จักพอประมาณ ก็ไม่จำเป็นต้องไปกู้หนี้ยืมสิน เมื่อชุมชนรวมพลังกันพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง ก็จะสามารถเป็นฐานรากที่แข็งแกร่งในการพัฒนาประเทศต่อไป

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชุมชน โดยประยุกต์เข้ากับการประกอบอาชีพประเภทงานดอกไม้ประดิษฐ์ ทำให้เกิดเป็นสัมมาชีพชุมชน เป็นศูนย์กลางที่เปิดให้คนในชุมชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ได้เข้ามาฝึกอาชีพ โดยหลักการหรือรูปแบบในการทำกิจกรรมนั้นจะสอดคล้องแนวคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ คุณครูจิราใช้ชีวิตอย่างพอเพียง จัดสรรพื้นที่ไร่สวนที่สามารถให้ผลผลิตมาใช้ประโยชน์ได้และใช้ทรัพยากรเท่าที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด ไม่ชวนชวายเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล มีน้อยก็ประหยัด มีมากก็แบ่งปัน ที่สำคัญคือไม่ก่อนั้นก่อนสิน อีกทั้งการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุได้เข้ามาเรียนรู้และมีส่วนร่วมนั้นก็เป็นการให้ผู้สูงอายุได้พบปะ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จากที่ผู้สูงอายุอาจจะไม่สามารถทำงานได้เพราะออกแรงหนักไม่ไหว การมาร่วมฝึกอาชีพหรือร่วมทำกิจกรรมในส่วนนี้ด้วยกันก็ช่วยให้ผู้สูงอายุได้ผ่อนคลาย และเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุได้รู้สึกว่าคุณยังสามารถทำงานและสร้างรายได้ด้วยตัวเองได้ และหากผู้สูงอายุในชุมชนสามารถเข้าใจและนำหลักการความพอเพียงไปใช้ในชีวิตได้ ชุมชนก็จะมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานในการสร้างอาชีพ สามารถสร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ หากอาชีพเกิดการเพิ่มคุณค่า ได้เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น พัฒนาไปสู่การเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สร้างความยั่งยืนให้ชุมชนได้ก้าวหน้าสืบต่อไปได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาการสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่ผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมในฐานการเรียนรู้สัมมาชีพชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของนักปราชญ์ชุมชนผู้เชี่ยวชาญในงานดอกไม้ประดิษฐ์ พบว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในชุมชนเกิดการสร้างรายได้โดยที่สามารถพึ่งพาตนเองและใช้ชีวิตแบบพอเพียงพอประมาณ ทำให้ชุมชนเข้มแข็งจนได้กลายเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงสร้างความยั่งยืนให้กับคนในชุมชน ดังนั้นจึงขอเสนอแนะให้การวิจัยครั้งต่อไปเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากผู้สูงอายุในชุมชนสู่เด็กรุ่นใหม่โดยสอดแทรกการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่เด็กรุ่นใหม่ในชุมชนจะได้เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่นตน แล้วนำสร้างสรรค์ด้วยความคิดของคนยุคใหม่ ให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ ธุรกิจหรืออาชีพใหม่ที่น่าสนใจ ประยุกต์เข้ากับหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่จะทำให้การประกอบอาชีพมีความยั่งยืนตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

12. เอกสารอ้างอิง

- (1) กรมการพัฒนาชุมชน. 2557. แกนนำกับการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบโดยทุนชุมชน. สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมพัฒนาชุมชน
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2559. แนวทางการสร้างชุมชน. สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมพัฒนาชุมชน
- (2) กรองกาญจน์ ถาวรวัฒนเจริญ. “สัมฤทธิ์ผลของการบูรณาการแบบสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้สดของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. 2555
- (3) ชาย โพธิสิตา. 2550. ศาสตร์ และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ. อมรินทร์. พรินต์แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- (4) ดวงตา สราญรมย์. 2554. สถานภาพการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง บ้านสาสาแดงเหนือ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี. คณะวิทยาการจัดการ ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- (5) ปราโมทย์ ประสาทกุล. 2556. มโนทัศน์ใหม่ของนิยามผู้สูงอายุ : มุมมองเชิงจิตวิทยาสังคม และสุขภาพ. โรงพิมพ์เดือนตุลา: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- (6) ปรียานุช ธรรมปิยา. วิกฤตเศรษฐกิจ 2540 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2555
- (7) มูลนิธิชัยพัฒนา. เศรษฐกิจพอเพียง. [ออนไลน์]. 2556 แหล่งที่มา: http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html [วันที่สืบค้น 28 พฤษภาคม 2560]
- (8) วิทยา จันทร์แดง และจันทน์ อติวัฒน์สิทธิ์. “การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน”. (9) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- (10) สุภางค์ จันทวานิช. 2552. การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (11) อุษณีย์ เสือดี. “การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำกระเบื้องดินเผาในจังหวัดสงขลา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. 2549.
- (12) อุไรวรรณ ธนสกลิต. 2556. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างความเข้มแข็งชุมชน: กรณีศึกษาบ้านพุดาจาน จังหวัดสระบุรี. กลุ่มการวิจัยสนองโครงการพระราชดำริ.

Denzin N.K. 1978. The Research Act. 2nd ed. New York. McGraw-Hill.